

יוסי גמזו פּוֹרִים שְׁפִיל

"הדרמות הכי עסיסיות בתיאטרון הן אלה שאותן אין הקהל רואה אף פעם
משום שהן אינן מתרחשות על הבמה פי אם מאחורי הקלעים..."
(סיומ'קה רְקוֹיזִיטְנִיק, פועל-במה ותיק, בספר-זכרונות שלא פורסם עוד)

מפל תלבושות ליצניו, לולייניו וקוסמיו של ה-Circo Gonzales היה סאמי גולדמן לְבוּשׁ בשעה זו פחות מאדם הראשון. לו, לאדם, כשגֶרשׁ מגן-עדן, היתה לפחות גְרָדְרוֹבָה ("גֶאטְקֶעס" תפורים מְעֵלִי-תאנה), אך לסאמי - אפילו לא פייג. אמנם, כאחד שגדל בחיקה של אמו ובחיק "מֶאמֶע לוֹשֶׁן", ידע מן הסתם פי גם "פייג" תאנה הוא, לכל הפחות בלשונן. אך פרגע רחוק היה הן מחיקה של ה"מֶאמֶע" והן מן ה"לוֹשֶׁן". ודווקא כעת, בבורחו מן הבעל - אפילו מחיק זוגתו. רץ לו איפוא על-סחן יהודי באחד מלילות ארגנטינה, נס על נפשו מחמת דוֹן גוֹנְזָאֵלְס, חשוף ומעורטל כמו האמת העירומה. לולא ששכח אותו בעל קֶרְנֶן להטעין אקדחו בתחמושת, היה כבר אותו פִּיסְטוּלְטוּ הופך לקוֹטְלְטוּ את נער-הפז. אלא מאי, מרובים רחמי הבורא יתברך ואפילו בחושך: בעוד הקֶרְנֶן אץ לנקום בחרמן וקָנְהוּ שְׁלוֹף בידו, הִלִּיט שר-של-לילה, הוא-הוא המלאך חֲשִׁכְיָאֵל, את עֲרִית בְּחוּרָנוּ, עד פי גם הוא, הקוסם דוֹן גוֹנְזָאֵלְס, נואש מללכוד את טרפו.

כל זה אירע לא הרחק מחניון הקירקס, בשולֵי עיר-הפֶלֶךְ, היא סאַנְטָה רוֹזָה אשר על גבולה של הפֶאמְפָה, ערכת המישור. לכל אדם, אומרים, דולק כוכב אי-שם למעלה, גם לכוכב-תיאטרון לעתיד, לעתיד שאיננו רחוק. אך סאמי רחוק היה אז מלְצַפּוֹת זאת שעה שנמלט כְּאֵלֶּזֶה (אף שאֵלֶּזֶה כידוע אינו פילאנטרופי כסאמי דנן: הוא מצמיח קרניים רק לו לעצמו, מה שאין כן צדיק כָּרֵב סאמי. זה, הנדיב הידוע, הצמיח אותן על ראשו של ה"בוֹס"...)

בשנים שתבואנה ידרוך כוכבו לאורן של במה ושל רֶאמְפָה, אך הפעם דרך לו אורה של הפֶאמְפָה, אותם מרחבים ללא גבול. סֶהר עגול ובשל כשכיות-חמדוּתִיה של אנה-מֶאֲרִיָה, אשת חיקו של אדון-הקירקס דוֹן גוֹנְזָאֵלְס, יאיר את דרכו. בפתאום נתגלה לעיניו מאהל של בוקרים ארגנטיניים, "גֶאֻצ'וֹס": אלה רוכבי הסוסים הלוכדים במחי "לאסו" כל פר משתולל. מאחר ששיכְשֶׁף שם "אַרְוִיו" שְׁלִיו (שבארץ-הקודש שמו "יֶאֱדִי") לא יפלא פי טבלו שם ה"גֶאֻצ'וֹס" טבילת-נְהַנִּין במימיו. סאמי, עירום כביום היולדו (פְּלוֹס הבדל אחד קטן, זה שהגיל מוסיף לו בְּנוֹס עִם כל שנה נוספת רק למען תְּפּוֹצֵינָה אותן אֶנְה-מֶאֲרִיָוֹת שנישאו לְאימפוטנט) קָרַב אל גדתו של הפלג, מקום בו רָעוּ בלי עולו של שום בעל - מה שהזפיר לו את אנה-מֶאֲרִיָה - סוֹסֵי חבורת הבוקרים. שם, באותן יעילות וזריזות שְׂבָהֶן שִׁמְשׁ ערב בערב מִין אסיסטנט המגיש אבזרי "הוֹקוּס-פּוֹקוּס" ל"בוֹס" בקירקס, עָט על בגדיו של אחד הבוקרים שהיו מוטלים על העשב, הוסיף לכך זוג מגפיים, סוּמְבֶרְרוּ, אקדח ואשפת-פדורים. ותיכף, חמוש בשללו המרהיב, לא ביזבו גם שניה מיותרת: לבש וחבש ונעל וגאל את עצמו מגזירת ה"סטריפטִיז". כך, בלי היסוס, גם צירף לכך סוֹס וְבָרַךְ את בוראו רב החסד, שְׂכָן רִיבּוֹנָנוּ מלביש עירומים ודואג, כמו בְּבֶאֱנָק, לכִּסּוּי...

כמה שעות רכב (לְרִכּוּב למד עוד שם, בֶּ-circo) הרחק מן הוֹאֲדִי ההוא ועמוק אל הלילה הזר, החשוך? זאת לא ידע וגם אילו ידע לא היה מְמַתֵּן את הֶטְמָפוּ: מי שנוסף לגניבת לב הבעל גנב גם נְכֶסֶם של בוקרים, אוי לו אם לא יִחְפּוּ וינוס על נפשו כל עוד רוח בו, presto, עד שימצא לו מיפלט ומיסתור מידו השלוחה של החוק. אך פתע, כפֶאטָה מוֹרְגָאנָה, ניגלו לו אי-שם, על פניו של האופק, אורות לפידים מבליחים מרחוק ועמם גם קולות בני-אָנוּשׁ. מה מסתבר? מסתבר פי כְּפָרִי האיזור חוגגים איזו "פֶּיֶסְטָה" בה הם צופים, ראשונה בחיי יושביהם, במופע-תיאטרון. סיעת שחקנים בחסות הסניורה אֹיִטָה פָּרוֹן הנודעת עמסה על שיכמה את ביצוע "אוֹתְלוּ" בפני

דלתו של העם. במה מאולתרת בעומק ביקעה, שגבעות מקיפות לה כגורן, ריתקה אל הצנות הנע על קרשיה את כל פפריי הסביבה. אור החשמל שהפיק גנראטור נייד שהזין את הראמפה הגיה את פני שחקני הטראגדיה בזוהר טקסי ומבעית, ואילו אורו של הסהר בלבד כמו גילף במפסלת של בהק את פני הצופים היושבים על הארץ צפופים במוחדות הגבעות. הם באו לכאן מביקתות החימר והקש, מפואבלות העוני, מי בסומפירו ומי בךדיד-צמר-פבשים על עורפו או עורפה. סאמי נותר מאחור על סוסו והשקיף מגובהו על הדראמה, איש לא ראהו ואיש לא זיהו בחושך ההוא הלילי. שעה שישב שם על פני בהמתו הגנובה וצפה באטראקציה, היה כבר מופע זה קרב אל קיצו אך עדיין ציפתה הפתעה. לא, הוא ודאי לא יכול היה כלל לנחש את טיבו של ההלם, שתוך כדקה-דקות ניחת עליו שם ועל כל הקהל. אך חוץ מאותו סניור שייקספיר עצמו, מחברך של אותה הטרגדיה, הוברר לו כי גם הגורל מחבר לו טרגדיות מרות משלו. עוד השחקן, מגלמו של אותו, לופת את צוואר דסדמונה, קם משורות הצופים איש כפרי אחד, קת אקדחו בידו. "תוריד תיד מן הסניורה, היא חפה מפשע!" הרעים בקול על הארטיסט ואקדחו שלוף. מאחר שלמד האקטיור הנכבד, במרוצת חינוכו הדראמטי, כי אין להתיר לה לשום פרובוקציה לקטוע את חוט-המשחק - המשיך לשחק את אותו על אף האקדח והאיש האוחז בו, בעוד כפותיו על צוואר דסדמונה הודקות את הידוק הקינאה. "תוריד תידיים אמרתי לך!" שוב חזר הכפרי והתריע. אותו, אמון על ה"קוד" הדראמטי, הוסיף שם לחנוק את אשתו. - "אם תה לא משחרר אותה עד שאספור עד שלוש", שב האיש והיתרה בו, "אשחיל בך, הומברה, כדור-הרגעה", וכוונן למולו את נשקו. שוב התעלם השחקן מדבריו בגבורה ראויה לכל שבת, במקום לבאר מה בין אקט תיאטראלי לפאקט קרימינאלי צפוי. רק שפתאום, כשיקה האקדח אל ליבה של טרגדיה כפולה זו, היה כבר אותו מוטל על קרשי הבמה לא פאקט אך כפאקט. אותו רגע קלט היורה הנלהב מה עולל לשחקן חף מפשע. הוא פיוון את נשקו אל מצחו של עצמו וקיפד באחת את חייו. קמה מיד מהומה וקריאות "דוקטור! דוקטור!" פילחו את החושך. אך עד שהגיע הדוקטור נותר רק לקבור שם את שתי הגוויות.

ביום-המחר נערכה הקבורה, ברשותו האישית של הכומר, לא בבית-העלמין של הכפר הסמוך אלא דווקא לצד הבמה. קהל אלפים מפפריי הסביבה ופמליית הגברת אויטה, שמעו איך קוראת רעיית הנשיא את דברי הפייטן האנגלי. "כל העולם במה", אמרה, "וכל הפרסונס ארטיסטס. כל איש משחק את הרולה שלו וכל הומברה מחליף תפקידים." על קברם המשותף של הנרצח והרוצח כבר הוצבה אנדרטת-שיש שנחרט בה אפיטף. "כאן קבורים זה עם זה כאחים לגורל, נאמר באותה אפיגראמה, "תחת אבן אחת ורקיע אחד, בחשכת עפרם השליו/ השחקן הפשלים, הגדול מכלם, שלקח את הלב אל הדראמה/ ואתו הצופה הגדול לא פחות, שלקח את הדראמה ללב."

*

מאז אותו לילה נגמל סאמי גולדמן מפל מיקסמיו של ה-circo. מה ששבה מעתה את ליבו היה קסם אורות הבמה. מאי נפקא מינה אשתו של גונזאלס ולוא גם מין נפקא נאה היא אם כל אינונטר חמדותיה הפיסי אינו שונה דראמה אחת. אם משחק ה"נדמה לי" הזה הקרוי תיאטרון פה מסעיר את הנפש - שזה, הארטיסט ששיחק את אותו, סופו שלא רק י אותו כי אם גם מ ת עליו - אין זאת כי אם איזה סם ממפר, איזה סוד נעלם, איזו מאגיה, טבועים בו כאבן שואבת, כסוג של פישוף, במיקצוע הזה. הוא חזר לבירה ונרשם ל"אודישן" ב"ידישער טעאטער" שבלב בואנוס איירס, שיחק כסטאטיסט ב"אחים אשכנזי", ב"עמך", ב"הגולם" וב"טוביה החולב". כשהגיעה לעיר לסיבוב-הופעות להקה מפלשתינה שדיברה בלשון-הקודש, הפך לבן-חסדו של הפוכב הפריזמאטי שחש בפוטנציאל שבאקטיורצ'יק הצעיר. שמו של האיש שגילה את הגולד שפגולדמן היה א. פרדקין, הוא פרש מ"הבימה" שעה שביקרה במנהטן, בשנות השלושים. כדוגמת פאול מוני (הוא מוניצ'קה וייספרוינד) ובולוף (הוא יוס'לה בולקין) שינה אז גם פרדקין את שמו ל-Fred Kean, על משקל Edmund Kean האנגלי. זה, מגלמה המופלא של גלית דמויות הגאון השייקספירי, שימש לו לפרדקין דוגמה ומופת אף כי חי במאות הקודמות. מעולם לא ראהו אמנם על במה אך שמע את שמעו ממאקס ריינהארט כמו ששמע מוכטאנגוב אודות סטינלסקי, רבו הדגול. אותם ימים היתה לפרדקין גם עדנה בידיש, ב-Second Avenue,

אבל עדנה קצרה מאוד. "אם אין לה לידישקייט דור של הַמְשַׁכְדִיקייט, זה המוליד יורשי-עֶצֶר, אין לה עתיד," כך אמר פְּרוֹאָה את הפתובת מותנית על הקיר. לימים נסתבר פי צֶדֶק עד פְּאָב, היידיש בְּמִנְהֶטֶן פשטה יד ולא רק רגל. שב איפוא פְּרֻדְקִין, זנבו בין רגליו, לְעֵבְרִית וְלַעִיר תל-אביב. כאן, במפתיע, הפך לאהוב הנשים ומסמר הבוֹהֶמָה. "אמן פּוֹרָה מאוד," רטנו כל אלה שקינאו בו, "מִפְּרָה כל קרקע-לא-בתולה בפרדקינים קטנים." לא מעט ילדים שישבו בְּאוֹלָם בְּלוֹיֵת אֲמוֹתֵיהֶם החסודות וְיִפּוֹת-הטוהר בהצגה יומית לא הֶעֱלוּ כָּלל על הדעת כי הם יורשי-היֶצֶר ואיש זר זה - מולידם.

את סאמי הביא בשוכו מאותו הסיבוב על בימות ארגנטינה על חֶקֶן של אב רוחני שאימץ לו מין בן-טיפוחים, "וּוּנְדֵעֶר-קִינְד". כאילו הוא עצמו יושב על סטאטוס של לי סְטְרֵאֶסְבֶּרְג וסאמי הוא הבראנדו שבקע מְבִיֶצֶתוֹ. הוא הינקהו בדיקציה, בְּנִסְטִיקוֹלֶאצִיָה, שינן לו את איבסן וצ'כוב, ליטש את העברית שלו, תירגל איתו אֲטִיּוּדִים, לימד אותו פיתוח-קול, עשה ממנו מְעֻנְטֵשׁ. בְּאַרְץ שְׂבָה "אַחֲרֵי המבול" היא סיסמת כל תופס-עמדת-כוח ואיש לא מכשיר לו יורש-לעתיד פי מובטח לו לחיות לעולם, בלט רוחב-לב זה פְּאָקֵט של טירוף או כְּטֵרֶאֶנְס-הַתֵּאבְדוֹת מאזוכיסטי. "כל מנהיגינו," אמרו לו רעיו והזפירו כל קְנֵאָקֶעֶר מִזְקִין, "דְּבוּקִים במאה עֶפּוֹז דְּבֶקֶ-מַגֵּעַ אל פִּיסָאם בין קרנות המזבח - ואילו אתה מחמם בחיקך ציפעוני שיבלע אותך חיי".

ממש אותה עת, בתקופת נישואיו לאשתו השניה, חִיָּקָה זֹנְדֵהִיִים (רוזה, מחודדת ומי שפירקה לו אט-אט ובמסירות את נישואיו הראשונים) ניהל דוֹן ז'וֹאֶן זה רֹמָאנְצ'יק רְזֻרְבִי עִם מִי שחִיפֶתָה לוּ בֶּ-pipe-line (עובדה פה באנאלית שפלל לא הפריעה לעוד שלושה רומאנים סימולטאניים, בצד). שְׂמָה של עֶגְלָה תורנית זו בְּעֶדֶר של פְּרֻדְקִין היה צִיפִי סוֹסְקִין, בוגרת "בית צבי" ופצצה מתקתקת של אָגוֹ ואמביציה נטוּלִי כל עֶכְבוֹת. היא היתה מרופדת היטב באותם איזורים פְּרָתִיִים בגירתה העגלגלת, שפְּרֻדְקִין, שְׂקָץ בְּשֶׁדֶפּוֹן רִזוֹנָה האֶסְקֵטִי-דוֹקֵרְנִי של זוגתו הנוכחית, שְׂמַח להושיט לה יד-עֶזֶר בְּמִקוֹם אגודת-שומרי-מישקל (משמע: הושיט לה ש ת י ידיים) בכך שהדגים לה דרכי הֶרְזִיָה ושיטות שריפת קְלוֹרִיּוֹת מענגות הרבה יותר. בחדר נסתר במלון תל-אביבי (שָׂבוּ, ברוב דיסקרטיות, היה קליינט קבוע) היה מלטש איתה צרור מיזנסצנות לכל הצגה בה פִּיכְבָה. סאמי שימש לו אֲלִיבִי תמידי בשוכו אל ביתו עם אור-שחר. "נשארתי בֶּ-green room עם גולדמן, לשתות קצת," היה מחרתת לה, סחוט. אלא שחִיָּקָה, למרות גימגומיו, לא קנתה את הלוקש הקבוע. יותר מדי הִבִּינָה איך פועלת הקומבינה שְׂבָה הדיחה ה י א את זוגתו הראשונה. אותה תקופה הציג התיאטרון להיט ידוע, "ביקור הגברת הזקנה" של פרידריך דירנמאט. חִיָּקָה גילמה את הגברת ופרדקין את מי שִׁיָּרֵד לחייה שעה שהיתה עוד בת-כפר עניה שהגיעה לעיר הגדולה. בְּסִצְיָנָה מסויימת אמורה היתה לסטור לו לערס הזה, בכוח, כפתוב במחזה. כל סטודנט-דראמה שנה ראשונה כבר לומד איך עושים זאת "כאילו": איך מְפִלְקִים פה סטירה וירטואלית ואיך יוצרים אֶפְקָט מבלי לגרום לשום דְּפֶקֶט. אך חִיָּקָה שכרה לה מִיִּשְׂרָד-חִקִירוֹת וממש שעתיים בטרם עלה המסך על אותה הפרמיירה קיבלה מִיִּשְׂרָד זה, פשי, צרור תצלומים של מיטה חטופה בכיפוב בעלה הלויֶאֱלִי ומי שליטשה עמו שְׂלָל מיזנסצנות, הסוֹסְקִינִית ההיא מאגודת-שומרי-מישגל.

עלתה איפוא חִיָּקָה ישר לבמה כמין גברת זקנה, דירנמאטית, נושאת ארנקה בשמאלה ומקלה בימינה וסודה בליבה. שעה שהגיע הרגע לסטור לו לפרדקין נותר זה רגוע: הן כל חזרה שְׂנִכְח בה עד הִנָּה עברה תודה לאל ב"פְּלִיק" פיקטיבי, מדוּמָה. זה שאותה זוגיות שהיא חי בה עם חִיָּקָה אף היא מדוּמָה היא וזה שתפקיד בעלה הלויֶאֱלִי פיקטיבי אף הוא, פְּזֹכּוֹר - כלל לא הטריד אותו, כל החיים הם הרי פּוֹרִים שְׂפִיל, פִּידוּעַ, ואם בחייו של שחקן מדובר זו קוּמְדִיָה-דֶל-אַרְטָה ממש. עוד הוא פולט את תחמושת הרְפִלִיקוֹת כמו מרגמה משוּמְנֶת, עוד הוא מוכן להגיש לאשתו את לְחִיּוֹ פהמלצת אותו נוצרי, בן הַנְּגֵר - תקעה בו חִיָּקָה "שׁוֹס" ששום קאסאם ושום קטיושה לא ישתוו לו בְּהֶלֶם ולא בטיבה של אותה הפתעה. אם נאמר "סטירת-לחי", "מִכָּה", "חֶבְטָה", או אפילו "סְנִיקָה" ו"פּוֹרְמִיָזָא" - לא נתאר אלא אפס קצוהו של מה שספג שם החִיָּנִיק. רק בִּשְׂפָה ששיחק בה בימי Second Avenue שלו, עם מוריס שווארץ ויוס'ל בולוף, יש "שְׂמִיר" ויש "פְּלֵאֶסְק" ויש "פְּלִיק" ויש "פְּרֵאֶסְק" ויש "פֵּאֶטְש" ויש "קְלֵאֶפ" ויש "זְעִץ". פרדקין צנח מתעלף על קרשי הבמה לחֶרְדֶת כל הַצְּוֹת. איש בְּקָהֶל לא הבין מה קורה כאן

זולת שמישחקו היה אותנטי להפליא... כשנשא בפרמיקה של "יוליוס קיסר" את הספיץ' הנודע של אנטוניוס, תיאר בשפתו של רב ויליאם מסטראטפורד מיבצע אקרובאטי דומה. "מה נפילה היתה זו, הנה, בני רומי," סח בפאתוס, ולא נותרה שם עין יבשה בין הצופים. כבר עמד מנהל-הבמה להזעיק טלפונית את ד"ר שפירא, אולם פרדקין, שפתם כחלחל של "פנס" אֶלְגֵנְטִי קישט את עינו - מה ששיווה לו הוד-קדומים של מין בילעם שתום-עין) פקח שם עין תורנית, כמו זאת של בן-בעור שאתונו גרמה לו כזכור לקבץ' ברגל (בעוד שח'קה אף הגדילה לעשות מזה והעניקה לו לפרדקין מין נוק-אאוט טכני) ובפליאה גמורה שאל בלחש: "זאת - על מה?" ח'קה, אף היא שחקנית משופשפת, החזירה לו רפליקת-קונטרא: "על מה? על דברים בעלמא עם אותה העלמה" וחזרה והלמה... כשניסה אותו נעפעך לפקוח שנית את עינו הפחות מצ'וקמקת שלפה לו הישר מעומקי ארנקה את אותם תצלומים מפלילים. פרדקין מילמל: "מצטער, מעידה...". "מעידה המעידה על טיב השואניץ", זרקה לו ח'קה. אך עד שעיפל כבר ירד המסך על אותה מערכה ובו-זמנית - על נישואיו.

שנתיים לאחר-מכן עלה המסך על "המלט". פרדקין, נשוי זה שנה בשלישית והפעם לסוסקין הנ"ל (מי שתפחה בשל כך מרוב נחת על אף כל שריפות הקלוריות) לא רק בים את השלאגר הקלאסי כי אם גם גילם בו תפקיד. הוא שיחק את רוחו של המלך המת, אך למרות מיעוט-אורפו של התפקיד האפיזודי גנב בקולו השליאפיני-חם את ליבו של קהל הצופים. איש מצופיו לא שיער כי שעה שגילתה רוח-מת זו להמלט את סוד מזימת המלכה-האם גרטרוד עם קלודיוס, אחיו של המת - נגלה גם לפרדקין כי גרטרוד, היא ציפ, מלטשת אף היא מיזנספגנות (עם המלט, הוא בן-טיפוחיו סאמי גולדמן) ומצמיחה לו לא רק קרן אלא גם ריבית. כך נתממשה אסירות-תודתו של אותו ציפעוני שהפראיר שב וסיפק לו מיקלט בחיקו החם עד שלמד להפיש. כך נתברר כי מלבד מחזות שאוּרן של הראמפות מגייה יש מלודרמות נאות לא פחות גם בצל אחורי הקלעים.

*

כל זה גרם לו לפרדקין לשכב (אך הפעם - לגמרי ב"סולו") חודש ימים במיטת בית-מרפא גריאטרי אי-שם בשרון. הוא, שהורגל להפגין ביצועיו בתנוחה זו תמיד רק ב"דואו", אוי לבושה שנידון לה לפתע: לרבוץ בה, אך רק עם עצמו. כמי שנחשב עד אתמול ללא שמץ עירעור לקיסר הבוקמה אכל לו עכשיו את הלב על אותם אידי מארס שלא חש בהם כלל גם כשהיתרו בו רעיו פאותו העיוור בו זילזל יוליוס צ'אר, זה שלמרות עיוורונו הפטאלי היטיב שם לראות מכולם. פשקרא בעיתון על פלולות זוגתו עם הברוטוס שלו, סאמי גולדמן, מי שלמרות שגידל ורום וטיפח אותו זה שנים, פשע בו כדבר הנביא בן-אמוץ וחרש כדבר שמשון בעגלתו המתברדקת, נתקף בדיפרסיה קשה ונזקק לטיפול פסיכיאטרי דחוף. כל זה ניחת על ראשו כמין רעם-פתאום והפך בו לפתע פואזיה לפרוזה וקוניאק ל"פרוזאק" וטרענעךער (חרמן-אמן) לטראנטע (שבר-כלי). כשראו מטפליו כי אינו מתאושש נועצו בקולגה ניו-יורקי. זה, שאביו ז"ל היה חובב יידיש בשנות השלושים, שלח שי. זה היה תקליט stand-up ישן וחורק אך מצחיק עד דמעות בשפת יידיש. "אם זה לא יצחיק אותך, סח אותו, shrink", אז אינני יודע מה כן. הוא צדק אבל רק בחציו של ה-case: זה לגמרי לא הצחיק אך הדמעות זלגו בשפע. פרדקין זיהה באותו קומדיאנט את עצמו שכונה אז Fred Kean. הוא נזכר במצחיקן הצרפתי הווירטואוזי ז'אן גספאר דביוורו הפנטאסטי. זה, מנציחו המופלא של פירור, הביש-גדא הנצחי של הבמה הצרפתית, סבל דיכאון ופנה תחת כסות שם בדוי אל רופא פאריסאי: "תן לי תרופה למרה השחורה שלי, דוקטור, אני מתמוטט." - "אם תלך לתיאטרון Funambules", אמר הדוקטור, "תתפקע שם מצחוק מקומדיאנט אחד, מזהיר. אין פרצופו, בשעה שאינו מאופר, מיועד ומוכר לי, אך יש בכוחו להצהיל גם אבני מצבות בפר לשון, בית-הקברות העירוני." - "מה שמו?" שאל נרגש הפציאנט הדפריסבי (אף כי הדוקטור לא פירש נכון את ריגשתו). - "דביוורו, ז'אן גספאר דביוורו," סח הדוקטור, "פצצה של הומור וקומדיה. אתה, מוזן אמי, רק תעיף בו שם עין וכבר תתרפא מהכל..."

*

בוקר אחד צץ לו ונקו דגן, אמרגן התיאטרון המסחרי, בבית-מרפא זה. חמוש בחיוכים וזר

ענק של גלאדיולות, ערך ביקור חולים מרהיב לפרדקין התשוש. פרדקין, כמי שמיטיב להפיר את טיבם של יחסי-אנוש בכראונ'ת ה-show business, לרגע לא חשד בו באורחו הפילנטרופי כי אין בו בביקור הזה גם אינטרס סמוי. ואכן, לאחר שדלל, כצפוי, מעיין ה"מה שלומך?" ושאר הבולשיט הסמול-טוקי, נגלו קלפיו של דנקו זה וכבוד האימפרסארי שפך ליבו גלויות באוזני פרדקין החשדן. מדבריו נסתבר כי הדיכוי שלו, הצלחת המחקר שאותו יבא מברודוויי - "פנר על הגג", המכניס לו מיליונים - צפוי לחיסול פתאומי. למה ואיך? הכוכב הראשי, הלא הוא סאמי גולדמן שהושאל לו מ"הבימה" (שרק לפני שנים ספורות היה סטאטיסט וכלומניק ורק תודות לפרדקין לא נשאר כך עד היום) נראה כי השתן עלה לו לראש והראש נסתחרר פרוץ-טה: כל הוספה במשכורת, כל בונוס, אינם משביעים את החניוק. כיון שנדמה לו כי אין לו תחליף, עורך הוא על פיסיו של דנקו אמבוש מדי ערב. אך נתמלא האולם בקהל שקנה פרטיסים במאות, יושב לו הסטאר בחדר-האיפור, עטוי בתלבושתו המפורסמת של רב טבקה, בכובע-הקסקט ובזקנו המיתולוגי, ואף שכבר נשמע צילצול שלישי - איננו זו. אץ מנהל-הבמה המודאג ורוטן: "הקהל מתעצבן כבר. אנא, מר גולדמן, עלה לבמה פי אחרת יהיה פה פוגרום." גולדמן איננו מואיל אף למוש מפיסאו, כמו הרבה חברי כנסת, כאילו הוציא עליו שטר של קושאן או מונה פה לשר-ביטחון. כשהחלה לבקוע, מצד האולם, מקהלת קריאות-הזעם "את ה-כ-סף! את ה-כ-סף!" פרץ לחדר-האיפור כטורנאדו גם דנקו עצמו וצנח: "מה מתרחש כאן לכל הרוחות? תעלה על הבמה אבל מיד, מר פרימאדונה!" - "לא מתחשק לי, ענה האורקל, מרביץ חיוך של "קפוץ לי" וקופא תחתיו כספינקס. דנקו דגן, אמרגן-הצמרת, כבר חש איך קופצים לו הפיוזים, אף כי הפיר שיגעונות של ארטיסטים, הפעם איבד סבלנות. "אולי תסביר לי מהי הסיבה לכך?" הפציר בו, "לפני שיפרקו לי שם את כל המושבים." קול הקהל באולם שוב הידהד באוזניו, אך פעת בקרשנדו, כמו באוזני יהושע (ב"שמות" ל"ב) "קול העם ברעה". - "סיבה?" זרק לו סאמי כמין עצם לפני כלב, "פשוט מאוד לא בא לי, אין לי מוזה, אין לי mood." - "יש כאן קווי פרטיסים שרוצים גם תמורה לכספם!!!" רתח דנקו. - "לא, אין לי mood", היה גולדמן משיב, "אבל שטר של אלף דולר ישפר לי אותו פיקס..."

בלית ברירה, בלחץ הקהל המתפרע, נכנע לו איפוא דנקו לסחטן הנכלולי. סאמי שילשל לכיסו את השטר ועלה לבמה זחוח-דעת. דנקו חרק בשיניו והרגיש איך האולקוס שלו מגביר גאז. אלא, כיון שכדבר הפיתגם "עם האכל גם גדל התיאבון", חזר העסק. ערב בערב גדלו שם מחיר הסחיטה וחקמת הנסחט. עד שהבשילה תרופת-הפלאים במוחו הקודח של דנקו: פרדקין הוסע בתנאי קונספיראציה מבית המרפא אל העיר. הוא אושפז במשכורת מלאה ושמנה בביתו של הד"ר שפירא (בין בית תיאטרון-הצמרת של דנקו ובית-העלמין הישן). מדי לילה בלילה, סמוך לשעות הקטנות היה טאקסי מגיע. פרדקין וד"ר שפירא היו נכנסים בגניבה לתוכו. נהג-המונית הפיקטיבי היה לא אחר מאשר פרויקט גרינשפן, במאי הצלחת ה"פנר על הגג" שהדביק לו שפם, לכיסוי. כמו במיבצע של שליחי ה"מוסד" בתחומי טריטוריה עוינת היה אותו טאקסי עושה מסלולו בדרכי-עקלתון כמו לבלבל את האויב. איש לא היה מעלה אף על קצה דעתו בשעה זו של לילה מה מתבשל כאן ואיזו קומבינה קורמת כאן עור ואיפור. פרדקין, כאילו הוזרק לו הורמון-נעורים או תידלוק של ויאגרה, שוב נתלקחה אדמימות בלחיי ונען הדיפרסיה נמוג. גרינשפן היה מנווט את הטאקסי דיסקרטית אל בית הטעאטער, דנקו היה מחפה בכניסה אחורית ומוביל לבמה. זו, הבמה הריקה מאדם אבל לא מריגשה משמלת, היתה משמשת להם כזירת-חזרות בלי צופים ובלי קאסט. גרינשפן היה מתמרן טייפ-רקורדר שפל השירים מוקלטים בו. דנקו שימש כלחשן למיקרה שבו פרדקין ישפח את הטקסט. את רפליקות הצות, למעט אותן של טבקה, פולט היה גרינשפן מתוך האולם כמין "מדיום" נסתר, קול מאוב. חייט משייח' מונס, שאיש לו גילה לו למי או למה הוא טורח, שקד על תפירת תלבושתו של רב טבקה מבלי שיראה את לובשה. כל שניתן לו היה צרור מידות שמדד אותן דנקו על פרדקין ודמי-לא-יחרץ, בנוסף על שקרו, אם חלילה ישאל שאלות. ערב פורים, בלילה של ה"גאלה" לכבוד נדבני "קרן שנומן" (הם באו ב-charter ישר מניו-יורק לנתב"ג ומשם - לאולם) הוצגה הצגת ה-100 בחסות הנשיא וראה"מ והפנסת. על גג הבניין זהרו שתי הדל"תים (דנקו דגן) בניאון. גולדמן, אמן השנטאז', כבר הבין כי הערב צפויה לו בונאנזה: מי שהמלך חפץ ביקרו יהא זה שיפכ על הסוס. המלך היה השחקן הראשי והסוס (אם לא חמור) האמרגן הזה, הפראיר. שוט הורו,

הסחיטה והלעג היה הפסוק המופקר: "לא מתחשק לי לצאת לבמה, מר דגן, אין לי mood, אין לי מוזה." קריאות הקהל הנזעם באולם היו אש מסייעת, תמיד. זה עבד עד היום ועבד כמו שרון, זה מוכרח לעבוד גם הפעם. גולדמן הסופר-סטאר אין לו תחליף ודגן נעבדף אין לו ברירה... אך שומו שמיים, שלא כצפוי זה פתאום לא הרתיע את דנקו. ואם גם בכך עוד לא די הוא פשוט לא הושיט לו לגולדמן שום שטר. - "אל תצא לבמה," נתקמרו שפתותיו בחיוך מיסתורי אך רגוע. - "מה פירוש 'אל תצא'?" שאל סאמי, מופתע, "הרי כל הקהל מחכה!" - "יחפה," הימחם דנקו, "אם אין לך mood להופיע הערב - תנוח." - "מה זה 'תנוח'? ומה תספר לנשיא, לראה"מ, לכולם?" - "לא צריך לספר להם כלום, הם יראו הצגה מעולה," תיף דנקו. - "איך?" נתקף גולדמן בשוק, "בלעדי? הרי אין לי תחליף. זה אבסורד!" - "נמצא כבר תחליף," נשף דנקו כ-cool סטואיקני בקצה המיקטרת, "גם תיאטרון-האבסורד עוד נחשב תיאטרון. לך תנוח, ביג סטאר..." - "איך תמצא לי מחליף? תתקשר לעולם-האמת? אל ריבוינע של עוילם? ש'לח לי דחוף את רב טב'יה' תאמר לו? 'נשיא-המדינה מחכה'?" - "בדיוק," אמר דנקו, "חכה ותראה" וחייג אל הד"ר שפירא, זה הממתין לו בבית עם פרדקין כמו sprinter לאות-הזינוק. "ריבוננו של עולם," אמר דנקו בטלפון, "אין אימפריסאריו כמוך. אתה מעלה ומוריד הפקות על בימת עולמנו יום-יום. ש'לח לי ברוב חסדך איזה טב'יה הגון שאינו רודף-בצע ולא כפוי-טובה מסוחרר-הצלחה שהשתן עלה לו לראש." הוא הצמיד את שופרת הטלפון (פונקט!) אל אוזנו הרוטט של גולדמן. גולדמן, תקוף-הלם, הקשיב ושמע קול מופר אבל לא-מזוהה. אפילו באוזנו של אַתְאִיסְט פסאמי גולדמן צילצל הקול כמין חיוג ישיר משמי-עליון. - "אוקי, מר דגן," נתפצח הפאס השליאפני כמו מתוך רעם, פקול אלוהים העונה לאיוב מחשרת סערה מיקראית, "כיון שאינני סובל פוילע-שטיק ויקר לי גם היום מותר אדם מן הבוהמה, א'ש'לח לך תיכף, בדואר אקספרס, את הטב'יה הטוב מפולם." - "אני לא מאמין," צרח סאמי נרעש, "תן לי cash ונגמור עם זה, דנקו!" - "הרי אין לך כף להופיע הערב," כך דנקו. - "לא, יש לי כבר, יש!" - "צ'ר לי, כך דנקו, 'כעת לי אין כף לשלם לך, סאמי. נגמר לי." - "מה כבר נגמר?" שאל גולדמן, היסטרי. - "ה-mood, פ'ימפם לו דנקו במיקטרת, "לא ה-cash... " - "מה שתגיד-אעשה," ייבב גולדמן כמין S.O.S של טובע. - "לא יעזור כבר. איחרת," כך דנקו, "רק מה, תסתפל בחלון." גולדמן, כמו זומבי, קרב לחלון בלי לקלוט מה קורה לו, ולמה. לרגע חשש פן יועף בידי דנקו משם לחצר שתחתיו. כך נורו לולייני הטראפן מלועו של תותח שם, ב-Circo Gonzales. כך הועף הוא עצמו ממיטה חטופה זו של אנה-מאריה, עירום. - "מה אתה רואה?" זרק לו דנקו, קר, סרקאסטי. - "את הבית של ד"ר שפירא," סח סאמי. - "ומה קצת מעבר לזה?" - "בית-הקברות הישן," גימגם גולדמן, מרטיט כמו מנה של קריש-ג'לי. - "אוקיי, אז עכשיו: מי קבור שם, מר גולדמן?" ש'ב דנקו לשאול, כמורה. - "גדולי האתמול," פלט סאמי כמי שנבחן בעל-פה בהיסטוריה, "מר גרוס ומר בוס והד"ר ביג-שוס, כל הקנאקערים של פעם, האח"מ, ה-V. I.P. - "יופי! אז מה משותף לכולם אם מותר לי לשאול?" חקר דנקו. - "לא זוכר, המורה." - "שפולם האמינו שאין להם, מותק, תחליף..."

ז'אק או'חיון, מנהל-הבמה, שירבב ראש ולחש: "מתחילים כבר!" מצד האולם נשתתקו הצווחות והורגש: ממתנים לפתיחה. סאמי מיהר לכיוון הבמה אבל דנקו חסם לו כל דרך. "אתה נשאר פאן, אדוני," סח בתוקף, לופת את זרועו כבצבת. בו-ברגע הגיח מבין הקלעים, מאופר למישעי, בתלבושת, טב'יה נוסף, בזקן וקסקט, והרעים בקול באס: "ערב טוב!" זה היה חזיון ההולם לא "פנר על הגג" אלא "שני קוני-למל". כמו תאומים, כמו מראה מול מראה, כמו כפילות בעיניו של שיפור: טב'יה מול טב'יה, זקן מול זקן וקסקט מול קסקט, דופליקאטים. את הדראמות הכי מפתיעות, כאמור, לעולם לא יראה הקהל. גולדמן, נפתל באגרון-הברזל של דגן כתולעת על קרס, ראה בעיניים פלות את כפילו מנתר כמו צעיר לבמה. פרדקין, במטמורפוזת פנטאסטית, הפך כאן מפניגל לשליגל, מתקן אלטער קאקער שיצא מכלל שימוש כבר, לזה של מטאטא חדש, נכון לכל עימות. מי שנחשב עד אתמול בעיני כל רופאיו לסוס מת גריאטרי, למי שרגלו האחת כבר בקבר בעוד השניה ב-stand-by - פתאום קל כצבי הוא ועז פארי וכולו רוח-קרב ואמביציה, דולג על הרים, מקפץ על גבעות, כמו הושקה בשיקוי-

עלומים. - "אני!" זעק סאמי שנוק-קול כאומר: "זה אני משחק פה את טב'יה!" - "אתה,"

צחק וְנָקוּ נִינוּחַ, "אתה מְפֹרָר, אדוני הסחטן". בְּצַד הִיָּה ד"ר שפירא ערוך עִם כְּלָיו בְּחִבּוּן הקוליסות (מה שקרוי בעברית-של-שבת "הקלעים") בעומקי הבמה. ארוך פְּנַחַש שְׁנֵלֶפֶת, שָׁד וְשֶׁבֶר, סְבִיב לֹבֵן חֲזָה קְלִיאופטרה, נְכֹרֶךְ סֵטֶסֶקוֹפּ מִפּוֹתֵל וְשַׁחֹר עַל חֶלְקֵת חֲלוֹקוֹ הַלְבֵן. הוּא הֵכִינָה אֶת עֲצָמוֹ לְמִיקְרָה שֶׁה"סְטָאָר" הִזְקֵן יִתְמוֹטֵט מִוֵּל הַרְאֵמְפוֹת, אִם מִחֹלֶשֶׁת אוֹתוֹ גּוּף אֶלְטֵעַ זְאֵכָן וְאִם מִחֲדוּת-הַתְּרַגְּשׁוֹת. אֵךְ נִכַּח עֵינָיו הַמוֹמוֹת-הָאֵטְרָאקְצִיָּה, עֵינֵי סִקְפֵּטִיקָן מְדִיצִינִי, רִיקְדָה לֵה תַחִיית-הַמֵּתִים וְזִימְרָה לֵה אֶת "לוֹא הֵייתִי רוֹטְשִׁילְד" כְּמוֹ אֶקְטִיּוֹרְצִיק בֶּן עֲשָׂרִים...

דְּבַר פִּיטוּרֵי הַשְּׁחָקֵן-הַסִּחְטָן הִיָּה "סְקוֹפּ" שֶׁבְּדַחִילוֹ וְרַכִּילוֹ דִּשָּׁה בּוֹ כֹּל הַתִּיקְשׁוֹרָת, כְּתוּבָה וּמוֹקֵלֶטֶת, בְּטוֹן "מַה נְשִׁמָּץ?". שְׁנֵי הַצְהוּבּוֹנִים, שֶׁבְּעֵטָים שֶׁל קֶרֶב-הַרִיטִינֶג וְקֶרֶב-הָאֲזֹנּוֹת-הַסִּטְרָה בֵּין בַּעֲלֵיהֶם עֵדִיין הִיוּ צְהוּבִים זֶה לָזֶה, נִשְׁתּוֹוּ בַּפְתָּאוֹם בַּמִּפְתִּיעַ עַל צִהָב אַחִיד בּוֹ הַרְקִיעָה צִהָבֵת הַ"שׁוֹנֵד" לְשִׂאִים חֲדָשִׁים. שְׁנֵיהֶם נִזְדַּרְזוּ לְהַפִּיץ בַּחֲוֻצוֹת הָעָרִים הוֹצָאָה מִיוֹחַדָּת אֵלֶיהָ נְלוֹו תְּצִלּוּמֵי פֶּאָפֶּאָרְאָצִים בְּגוֹדֵל close up, "פְּלִיבּוֹי" סְטִייל. "פְּרֹדְקִין דִּפְק הוֹפְעָה מֵהַמַּחַת, בִּישָׁרָה בְּשֵׁנֵיהֶם בְּשֵׁנֵיהֶם הַכּוֹתֶרֶת (בְּצַבֵּעַ, עַל פְּנֵי אַרְבַּעַה טוּרֵי רוּחָב) "וּגוֹלְדֵמָן חֲטָף גּוֹל עֲצָמִי". כֹּכֵל פִּינָה פְּעִיר, פְּקִינּוֹנִים, פְּאוּטוֹפּוֹסִים, סִיפְרוֹ אֵיךְ הַחִיתִיָּאָר תִּקַּע שֶׁם פְּנֵדֵל לְצַעִיר. אִיגוֹד הַגִּימְלָאִים וְנִבְחָרֵיו בְּקוֹאֲלִיצִיָּה דִּרְשׁוּ לְהַעֲנִיק לְפְרֹדְקִין אוֹת "יִקִּיר הַדּוֹר". חֲבֵרַת תְּרוּפּוֹת-הַפֶּלֶא supernatural הַנִּפְיָקָה הוֹרְמוֹן מְחַדָּשׁ-נַעֲוָרִים בְּשֵׁם "פְּרֹדְקִין king", תַּכְשִׁיר הַבּוֹלָם הַזְדַּקְנוּת. בְּעַם בּוֹ כֹּל אֲזֵרַח נוֹהֵג יוֹם-יוֹם, כִּבְעַל-בֵּית, לְהִיפְנֵס חוֹפְשֵׁי לְמִיכְנַסִּיו שֶׁל הַזּוֹלָת וְיִצְרֵר-הַמְצִיצָנוֹת חוּגָג כֹּל בּוֹקֶר חֲאֶפְלָה עַל כֹּל סִקְנֵדָל וּמִלְקָק שֶׁפְתִיו בְּהַנָּאָה, הַפֶּךְ עוֹנְשׁוֹ הַמֵּר שֶׁל סְאֵמֵי גוֹלְדֵמָן אוֹת וְסִמֵּל לְמָה שֶׁצִּפּוּי לוֹ לְמִי שֶׁעֵינֵימָם גְּדוּלוֹת לוֹ יוֹתֵר מֵרֵאשׁוֹׁׁ בְּאֶרֶץ הָאוֹכֵלֵת יוֹם וְלֵילָה אֶת יוֹשְׁבֵיהָ (שֶׁהֵם עֲצָמִים אוֹכֵלִים בְּטְרָאנְס בּוֹלִימֵי זֶה אֶת זֶה) אֵינָן עוֹד שִׁימַחָה אֲמִיתִית וְסַפּוֹנְטָאנִית, עֲזָה וְשׁוּוֹה לְכָל נֶפֶשׁ, כְּמוֹ זֶה הַחֲוֻצָה גְּבוּלוֹת-גִּיל-מִיץ-וְסִקְטוֹר וְהַקְרוּיָה (מְשָׁלֵי י"ז, ה') שִׁימַחָה לְאִיד. כֹּל בַּעֲלֵי הַטוּרִים מוֹשַׁחֲזֵי הַקּוֹלְמוֹס מִיֵּהָרוּ לְהוֹדִיעַ פִּי סוֹסִיקִין זִנְחָה אֶת אִישָׁה הַצַּעִיר לְטוֹבַת בַּעֲלָהּ הָרֵאשׁוֹן. זֹאת הִיָּתָה, כְּמוֹ תְּמִיד, אִינְפוֹרְמָאצִיָּה חֲלִיקִית וּמֵאוֹד-מֵאוֹד לֹא מְדוּיִיקָת: סוֹסִיקִין רִצְתָה אֲבָל פְּרֹדְקִין נִשְׁמַר לְנַפְשׁוֹ לֹא לְשִׂאת אוֹתָהּ שׁוֹב. "בְּשִׁבִיל טִיפַת חֵלֶב בְּכּוֹס קֶפֶה", אִמַּר בְּנַחַת, "אֵינִי לִי שׁוֹם צוֹרֵךְ לְרִכּוּשׁ בַּעֲלוֹת לֹא עַל 'תְּנוּבָה', לֹא עַל 'שְׁטְרָאוּס', וְגַם לֹא לְקִנּוּת פְּרָה". סוֹסִיקִין, שֶׁלֹּא אֶהְבֵּה אֶת אוֹתָן הַשׁוּוֹאוֹת מִחֲמִיאוֹת עִם הַרְפָּת (אֵף כִּי עֵדִיין הִיָּתָה גִּזְרָתָהּ מְרוּפֶדֶת בְּאִי אֱלֹהִים אִיזוּרִים פְּרִתִיִים) שֶׁמֵּרָה עַל דְּמָמַת-אַלְחוּט כִּי לֹא הִיָּתָה עַל סְטָאטוּס אֲשֶׁתוֹ כִּי אִם עַל תְּקֵן שֶׁל מוֹעַמְדוֹת בְּלִבָּהּ.

אֵךְ פְּרֹדְקִין עֲצָמוֹ נַעֲשָׂה כֹּאֵן פְּתָאוֹם אִישִׁיּוֹת צִיבּוֹרִית מְבוֹקֶשֶׁת. בְּכִנְסֵי הַרְצָלָה וְכִנְסֵי קִיסְרִיָּה הוֹזְמָן לְשִׂאת נְאוּם-פְּתִיחָה עַל פַּעַר-הַדּוֹרוֹת. אֶפִּילוֹ רֵאשׁ-הַמַּמְשָׁלָה חֲטָף מִמֶּנּוּ שְׁטוֹזוֹת וְלֹא פְּחוֹת הַרְמֵטֶפּ"ל וְשׁוֹר-הַבִּיטְחוֹן. הוּא אִמַּר: "רְבוּתִי, גַּם זִקְנִים בְּנֵי דוּרֵי לֹא חוֹסְנוּ מֵעוֹנְשׁוֹ שֶׁל הַיִּצְרֵר. גַּם אֲנִי נִדְחַפְנוּ, חֲרַפְנוּ, נִאֲפְנוּ, רִדְפְנוּ יוֹקְרָה וְשִׁלְטוֹן. אֵךְ כֹּכֵל זֶה רֵאִינּוּ דְּרַפְקֵט, side effect, וְהִיָּתָה לָנוּ בּוֹ שֶׁ אִם הַתְּגָלָה אֲצִלְנוּ שְׁרָץ - מַה שֶׁפִּיּוֹם, בְּדוֹרְכֵם, דוֹר הַקְּפוּץ לִי, פְּשׁוּט נַעֲלָם מִן הַנוֹף. אֲנַחְנוּ נִזְהַרְנוּ, בְּנֵי, כְּמוֹ מֵאֵשׁ, מְנַגַּע הַשְּׁחִיתוֹת שֶׁאֲצִלְכֶם הַפֶּךְ לְנוֹרְמָה. אֲנַחְנוּ רֵאִינּוּ בְּקִרְאָנֶךָ שֶׁשְׁמוֹ עוֹנֵי חֲרַפָּה עַל הַמְצַפּוֹן (כִּי עוֹד הִיָּה לָנוּ מְצַפּוֹן). אֲצִלְנוּ, אִם שׁוֹב לֹא זָכּוּ בְּאֶמּוֹן, הִלְכּוּ לְשִׁדָּה-בּוֹקֶר, לֹא נִדְבַקוּ לְפּוֹפּוֹ-זִי צִיָּה. אֲצִלְנוּ, אִם הַבְּטִיחוּ הַבְּטָחוֹת בִּיּוֹם-הַקֶּלֶפִּי, הַבְּדִילוֹ בֵּין הַבְּטוּחָס לְאוּיָף תּוּחָס, קוֹרֵץ אוֹן שֶׁאֵרֶף."

כֹּל הָאוֹלָם, כְּמוֹ בְּסִצְיָנָה שֶׁל "הַמְּלֵט", הַבִּין שֶׁזֶה to be or not to be, לֹא מֵאֲגָנָה חֲאֶרְטָה. כֹּאֵן, בְּפוּרִים, שֶׁהוּא חָג הַתְּחַפּוּשׁוֹת, קוֹרַע אִישׁ הַפּוּרִים-שְׁפִיל אֶת כֹּל הַמְּסִכּוֹת. הוּא סִיִּים אֶת דְּבָרָיו וְנַפְלָה שֶׁם שְׁתִּיקָה, כֹּזָאת שֶׁשׁוֹם אַח"מ אֵף לֹא הֵעִז לְמַחּוֹא כְּפִיִים. "שׁוֹיֵן", הַפְּטִיר פְּרֹדְקִין, "סִיִּמְתִּי, אֵךְ אֵיךְ אִמַּר בְּרָךְ בְּרָךְ בְּזִמְנוֹ: כֹּל הַחֲשׁבוֹן עוֹד לֹא נִגְמַר..."